

MI A BAJ A KÖZMUNKÁVAL?

A **Közmunkás Mozgalom a Jövőért** csoport tavaly szeptemberben a Magyar Szegénységellenes Hálózat támogatásával alakult, hogy a fővárosi közmunkások közösen felléphessenek a jogaikért. A csoport tagjainak túlnyomó többsége maga is friss közmunkás tapasztalattal rendelkezik, ezért a saját bőrünkön érezzük az elhibázott szakpolitikai döntések sorát. A csoportot szolidáris önkéntesek és a Hálózat munkatársai támogatják az önszerveződésben.

A csoport az első 5 hónapban tagokat toborzott és rendszeres találkozóin a közfoglalkoztatási rendszerben található problémák alapján céljait határozta meg. De mik is ezek a problémák, melyek megkeserítik és ellehetetlenítik a közmunkában dolgozók mindennapjait?

Talán a legalapvetőbb hiba a kormányzat részéről az, hogy az álláskeresőket lustáknak bélyegzi, mely felerősíti a közmunkások által számos részről tapasztalt hátrányos megkülönböztetést és megalázó bánásmódot. „Sepertem a Wesselényin, és utána még voltak a mellékek, hát toltam rendesen. Tele van csikkkel az egész, sok meló volt. Éppen egy kocsi és a járda között próbálom kihalászni a csikkeket, amikor egy hölgy lehúzza az ablakot és kiüvölt, hogy takarodjak a kocsijától, össze ne mocskoljam, stb. Hát nagyon szép volt. El is mondtam neki, hogy ha én nem szedem össze, akkor ott fog púposodni és akkor meg azért fog velem kiabálni?!” – mesélte pár hete Erika, egyik közmunkás tagunk, aki a téli leállásban szerencsére talált állást: heti 5 éjszaka takarítóként dolgozik.

De nem mindenki ilyen szerencsés. Humánus és valóságot tükröző kormányzati kommunikációra lenne szükség akkor, amikor tömött sorokban állnak az emberek a munkaügyi központoknál az alulfizetett közmunkáért és egyértelműen nincs elég piaci munkahely minden álláskeresőnek Magyarországon! „Engem sem vesznek fel már, elmúltam 45 éves, ráadásul a bőröm is túl sötét” – mondja erre Csaba, szintén közmunkás csoporttag, aki tavaly azért került ki a közmunka-rendszerből, mert elvesztette az albérletét és a hajléktalanszállóra költözés elintézése közben több napig igazolatlanul hiányzott.

De mennyivel is több a közmunkások bére, mint a segély?

Sok tagunk emlékszik az „aranykorra”, amikor pár évvel ezelőtt még a minimálbért is megkeresték teljes állásban közmunkásként. Tavaly napi 8 órában már csak kb. 47000 Ft-ot kaptak a dolgozók, az idei évre ezt sikerült a kormányzatnak 49452 Ft-ra feltornáznia, azonban sokan 6 órában dolgoznak, kevesebb mint 40000 Ft-ért. További érdekesség, hogy a nettó 2400 Ft-os béremelés egyrészt nem elégséges az infláció ellensúlyozására, másrészt további leszakadást jelent a nagyobb mértékben növekvő minimálbérhez viszonyítva. „Lehet, hogy a kormány szerint ez elég megélhetésre, de ők nem zsíros kenyeret esznek nap mint nap” – mondta erre Anikó, a csoport egyik tagja, aki amíg sorra nem kerül a közmunkán, lépcsőházakat takarít délelőttönként.

50000 Ft-ból nem lehet megélni, ezt mindenki tudja, pláne, ha csak néhány hónapra szól és utána a segély jön, ami még kevesebb. Ezért szeretnénk, ha minél több hosszabb távú szerződést ajánlanának fel. A megélhetést tovább nehezíti a törvényben előírt heti kifizetés rendszere. Ez hátrányos a foglalkoztatónak és a folyósítónak (plusz adminisztráció), de a dolgozónak is: „Lehet heti kifizetés, ha hetente fizetnek húszezret” – viccelődött a már említett Csaba.

Egy háztartásban csak egy segélyezett lehet, és csak a segélyezettnek ajánlanak fel közmunkát, ezért csak egy fő mehet közmunkára. Több esetről tudunk, hogy emiatt papíron elválnak házastársak, hogy mindketten munkához juthassanak. Talán érdemes lenne a családbarát szociálpolitikával kampányoló kormányzatnak figyelnie az ilyen „apróságokra”.

Ráadásul sok helyen a foglalkoztató szervezet semmibe veszi a munka törvénykönyvének még a közmunkásokra is vonatkozó részeit: nem hajlandó házipénztárból készpénzben kifizetni a munkabért, csak átutalással. Ez a heti kifizetéssel együtt többszáz forintos bankköltséget jelent a közmunkásoknak.

A legtöbb kerületben nincs munkaruha, csak egy mellényt adnak télre-nyárra, esetleg jut munkáskesztyű egy méretben. De sok kerületben még a munkaeszközök sem megfelelőek: „A körzetemben tönkrementek a szemétszedő lapátok. Jelentettük az illetékeseknek, mire az volt a válasz, hogy új lapátokra nincs pénz, oldjuk meg, szedjük a szemetet kézzel. Nem kapunk védőitalt sem, ami nyáron ásványvíz, télen meleg tea - erről is magunknak kell gondoskodnunk” – mondja a csoportban József, akinek nemrég kikapcsolták a villanyt a lakásában, mivel megbetegedett egy rokona és a gyógyszer elvitte a pénzt, már ha a segélyt annak lehet nevezni.

További probléma a kikerülés a rendszerből. „Nem adnak átmeneti segélyt a kerületi önkormányzatnál, hiszen már adtak közmunkát. Amikor viszont az álláskeresési irodába akartam menni neten állást keresni, elhajtottak, hiszen van már munkaszerződésem – ha közmunkás is.” – mondta el Robi, egy tagunk. Világosan látszik, hogy maga a kormányzat sem tartja valódi munkának a közmunkát, hiszen hol segélyként, hol munkaként tekint rá. Ilyen lesz az egy millió új munkahely?

Kivezető utak tekintetében nem állunk jól, pedig ennek megerősítésével lehetne elkerülni, hogy – mint sok tagunk tapasztalta – emberek évekre a közmunkarendszerbe ragadjanak. Nincsenek piacképes képzések a munkaügyi központok kínálatában, de ha véletlenül lenne egy, amit egyikük szívesen kipróbálna, akkor is nehéz bejutni. „Szívesen tanulnék még, például ápolói területen, mert az eredeti végzettségem is ehhez kötődik” – mondja Erzsébet. „Két évet vártam a megfelelő képzés meghirdetésére, de mikor jelentkezni szerettem volna, közölték, hogy egy hónappal korábban kellett volna.”

2013. február 6-án, szerda délután első nyilvános eseményünkön demonstrációt szerveztünk a Belügyminisztérium épülete elé, mely felelős a közfoglalkoztatás megszervezéséért. Eseményünk apropóját a tagjaink által tapasztalt iszonyú bizonytalanság adta: február első hetének derekán még egy álláskereső sem tudja, hogy a számos sebből vérző közfoglalkoztatási rendszerbe kerülhet-e a várva várt márciusi felvétel folyamán. „Eddigi tapasztalataink alapján csak március legelején, sok esetben 1-2 nappal az első munkanap előtt közlik az illetékesek a várakozókkal, hogy mehetnek-e dolgozni” – mondta el a már idézett József. „Ez a bizonytalanság az, amit azonnal megszüntethető és súlyos problémának érzünk.”

Tucatnyi közmunkás és szimpatizáns társaságában követeléseinket tartalmazó nyílt levelünket átadtuk a Belügyminisztérium képviselőjének.

A fenti problémák tükrében a többi munkavállalóval azonos jogokat követelünk a közfoglalkoztatásban dolgozóknak:

- a fizetés érje el legalább a mindenkori minimálbért, mert elfogadhatatlan az, hogy közmunkásként ugyanazért az elvégzett munkáért egy dolgozó kevesebb fizetést kap, mint egy rendes állományban dolgozó!
- nem néhány hónapos, hanem legalább egész éves munkaszerződéseket és választható havi és készpénzes kifizetést!
- megalázó munkakörülmények helyett megfelelő munkaeszközt, munkaruhát, védőitalt és mosdóval ellátott öltözőt a megfelelő munkavégzés érdekében!

Jelenleg várjuk a kormányzat választát, hogy hajlandó-e feb. 19.-ig értesíteni a márciusban felvételre kerülő közmunkásokat.

A legjobb ellenszer ezekre a rendszerszintű hibákra, ha a kormányzat elkezd az érintettekkel tárgyalni a döntések meghozatala előtt. Annak érdekében, hogy a továbbiakban ne történhessen olyan alapvető jogsérelem, mint amit véleményünk szerint a most a közfoglalkoztatási rendszerben résztvevők kénytelenek elszenvedni, követeljük, hogy ne döntsenek rólunk nélkülünk!

„Végül is a mi bőrünkkel játszanak” – mondja erre a csoporttalálkozáson Zoltán, bár hozzáteszi: „nekem már könnyű, mert ha minden jól megy, nemsokára nyugdíjas leszek” – nevet. Többszöri komoly műtétek után is örömmel vette fel a közmunkát, hiszen a 22800 Ft segélyből nem lehet fenntartani a lakást.

Mivel egyetértünk a Közmunkások Szakszervezetének követeléseivel, ezért független csoportként csatlakoztunk a 2013. február 11-én a fővárosba ért Éhségmenethez. A Parlament előtt követeltük a magasabb béreket, valamint szolidaritásunkat fejeztük ki vidéken dolgozó társaink iránt.

Sok közmunkás fél részt venni a csoportunkban, mert ha kirúgják mondjuk a szervezkedés miatt, akkor három évre elveszítheti a segélyt is. Mi azonban arra bátorítunk minden közmunkás tapasztalattal rendelkező embert, hogy jöjjön el a találkozókra, és nézze meg, mit tervezünk, mert ha nem fogunk össze, akkor sosem lesz jobb közmunkásnak lenni, nem lesznek igazi kiutak sem!

Közmunkás Mozgalom a Jövőért

*Kapcsolat: Vojtonovszki Bálint – közösségsszervező – 20/364-3434 –
kozmunokasmozgalom@gmail.com*